

BACHELOROPPGAVE

Voksenrolle i barns lek

Adult role in children's play

Kandidatnummer 325

BLUBACH 2019/20

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Barnehagelærerutdanningen

Veileder: Ruth Ingrid Skoglund

Innleveringsdato: 16.06.2020

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Abstract	3
1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling.....	4
1.2 Begrepsavklaring.....	5
1.3 Oppgavens oppbygging	5
2.0 Teori	6
2.1 Lek.....	6
2.2 Støttende stillas.....	6
2.3 Voksenrolle i lek	7
2.4 Utfordringer tilknyttet til lek.....	7
2.5 Observasjon i lek	8
2.6 Lek i kinesisk barnehage.....	8
2.7 Rammeplan og guidelines.....	9
3.0 Metode	9
3.1 Kvalitativ metode.....	10
3.2 Fokusgruppeintervju.....	10
3.3 Individuelt intervju	10
3.4 Observasjon.....	11
3.5 Analyse av datamateriale	12
3.6 Etske hensyn	13
3.7 Metodekritikk.....	14
4.0 Presentasjon av funn	15
4.1 Felles forståelse av lek	15
4.2 Hvorfor går personalet inn i barnas lek?	16
4.3 Observere leken	17
4.4 Hvilken rolle går du inn i?.....	18
4.5 Erfaringer med utfordring i lek	18
4.6 Ansatte som forstyrrer når andre i personalgruppen er involvert i barnas lek	19
4.7 Funn fra Kina	20
5.0 Drøfting	21
5.1 Felles forståelse av lek	22
5.2 Støttende stillas.....	22
5.3 Observere leken	23

5.4 Forskjellige roller.....	24
5.5 Utfordringer	25
5.6 Forstyrrende voksne	26
5.7 Kina	26
6.0 Avslutning.....	27
7.0 Litteraturliste	29
8.0 Vedlegg	30
8.1 Praksisfortelling fra Kina.....	31
8.2 Intervjuguide.....	31
8.3 Samtykkeskjema.....	34

Forord

Tiden med bacheloroppgaven har vært en krevende-, men givende og lærerik prosess. I denne anledning ønsker jeg å vise min takknemlighet til alle som har vært med på å gjøre denne oppgaven mulig. Først vil jeg takke min veileder Ruth Ingrid Skoglund, for støtte og motivasjon gjennom gode-, konstruktive, og veiledende tilbakemeldinger. Videre vil jeg spesielt takke mine informanter for deres deltakelse og sjenerøsitet til å delta i mitt forskningsprosjekt. Jeg ønsker også å takke venner, medstudenter og familie for gjennomlesing, tilbakemeldinger, refleksjoner og støtte underveis.

Abstract

This is a qualitative research paper on children's play. In this bachelor's thesis I discuss the adult's role in children's play, with the main issue "*Why does the staff go into the children's play and what are their roles?*". My sub question is "*What challenges do the staff experience when they are involved in children's play?*". The method I have used in this research is an individual interview with four preschool teachers in Norway and three in China, and also used one observation from the kindergarten in China. Due to confidential information there will not be given names om the kindergarten or the respondents.

In the beginning of this thesis, I am addressing the main reason for my chosen issue, and how the research has been done. As for the conclusion, I present the main discoveries from the interviews he presented theoretical foundation. It appears that the main that the staff

intervenes in children's play, is their need for support. It will also include that despite the fact that the respondents came from different kindergartens, there are commonalities of how they answer in the interviews.

1.0 Innledning

Jeg har tilegnet meg mye kunnskap knyttet til barn gjennom mine tre år på Høgskulen på Vestlandet i barnehagelærerutdanningen. Lek er et tema som interesserte meg og som jeg valgte å forske på i denne bacheloroppgaven. I innledningen vil jeg ta for meg bakgrunn for valg av tema i bacheloroppgaven, samt presentere problemstilling og gi en kort begrepsavklaring. Til slutt vil jeg gi en kort oversikt over innhold og struktur for bacheloroppgaven.

1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

Gjennom erfaringer og kunnskaper jeg har fått i praksis og studiet, var det lek jeg virkelig synes var spennende og interessant. Det siste året fikk jeg muligheten til et studieopphold i Kina for å se og oppleve kulturforskjeller. Jeg var blant annet i praksis i en kinesisk barnehage, og det første som vekket min interesse var voksenrolle i lek. Dermed vil jeg ha et komparativt perspektiv på voksenrollen i lek i denne bacheloroppgaven.

Voksenrolle i lek blir ofte omtalt og jeg har flere ganger opplevd usikkerhet rundt hvilken rolle en bør ha i leken. Jeg ønsker å bli mer sikker på voksenrollen og utforske ulike sider av hva personalet mener om voksenrollen i barns lek. Da jeg i forberedelsesfasen skulle finne en problemstilling, ville jeg ta utgangspunkt i interessen min for lek og utfordringene rundt voksenrollen i lek. Ut ifra dette kom jeg frem til følgende problemstilling:

Hvorfor går personalet inn i barnas lek og hvilken rolle går de inn i?

Mitt underspørsmål er:

Hvilke utfordringer erfarer personalet at de møter på når de involverer seg i barnas lek?

1.2 Begrepsavklaring

I denne delen vil jeg kort gå inn på det jeg tenker er de sentrale begrepene i problemstillingen min; lek og voksenrollen i lek.

Begrepet lek er mangesidig og sammensatt, og det vil derfor være vanskelig å gi en entydig forklaring eller definisjon av lek som fenomen (Lillemyr, 2011, s. 32). Terje Melaas (2013, s. 21) påpeker at på grunn av denne kompleksiteten, vil det også være vanskelig å skille lek fra andre aktiviteter. Voksne kan prøve å kategorisere og definere barns lek, men når det kommer til stykket er det kun barna som selv kan bestemme når de leker (Öhman, 2012, s. 19).

Lillemyr (2011, s. 46) bruker begrepet intervensjon om all den påvirkning voksne har over barns lek. En ikke deltakende rolle kalles rekvisitør, da er man f.eks. aktivt støttende, hjelper barna å forberede leken, arrangerer lekesituasjoner, gir råd, assisterer mens leken pågår med materiale. En aktiv deltakende rolle kalles medlekende, som kan være at man gjerne tar en birolle, er med for gøy, være smidig og følge med i lekens bølgende handling og rytme. En kan også være med i leken som en lekeleder, en som engasjerer seg aktivt på en lydhør og smidig måte, tar bevisste grep for å berike eller forlenge leken, foreslå temaer, introdusere nye ingredienser i leken (Öhman, 2012, s. 245). Læreren må kunne svare på barns lek ut ifra deres behov og interesser, noe som vil endre seg i hver lekesituasjon (Öhman, 2012, s. 239).

1.3 Oppgavens oppbygging

Bacheloroppgaven består av totalt seks kapitler med underkapitler. Hovedtemaene som oppgaven er bygget opp av er teoridel, metodedel, presentasjon av funn og drøftingsdel. I teoridelen vil jeg vise til litteratur om lek og voksenrollen i lek som jeg mener er relevant for problemstilling. Videre i metodedelen vil jeg utdype mine valg for innhenting av datamateriale og begrunne disse. Deretter vil de viktigste funnene fra intervjuene bli presentert før dette til slutt drøftes opp mot teorien som er presentert i teoridelen. Avslutningsvis vil jeg oppsummere det mest relevante fra drøftingsdelen.

2.0 Teori

I dette teorikapitlet vil jeg gjøre rede for relevant teori, hvor hensikten er å presentere ulike teoretiske perspektiver om lek og tidligere forskning om voksenrollen knyttet til barns lek. Jeg skal også presentere styringsdokumentene for barnehage som rammeplanen og guidelines.

2.1 Lek

En teori om lek prøver å beskrive og forklare lekens vesen ved hjelp av et sett av begreper. Mange påpeker at leken har en egenverdi. Den har en egenartet livsfunksjon for barnet, som voksne må respektere og forholde seg til i pedagogisk arbeid (Lillemyr, 2011, s. 35). Lek er lystbetont, som betyr at leken fører til en slags glede eller tilfredsstillelse, og selv om leken kan være uhyggelig og alvorlig, sier likevel barna at leken er morsom (Öhman, 2012, s. 100). I følge Melaas (2013, s. 21) ser det ut til å være stor faglig enighet om hvor grunnleggende relasjonelle opplevelser er for barn i barnehagealder. Leken spiller en viktig rolle for sosialiseringprosessen, og er en vesentlig del av barnekulturen (Lillemyr, 2011, s. 32).

Hvordan vi betrakter og forstår lek, påvirker hvordan vi forholder oss til den (Öhman, 2012, s. 37). Margareta Öhman (2012, s. 19) skriver om de ansatte sitt ansvar å tilrettelegge for lek i barnehagen. For å kunne tilrettelegge for en bra lek, må en ha kompetanse om lek. Kvistad (2005, s. 124) mener kompetanse viser seg i evnen til å bedømme, gjennomføre analyser, se forskjeller og likheter i situasjoner, tolke fenomen, bytte perspektiv, se alternative muligheter og ut fra dette vite hva som er de rette handlinger.

2.2 Støttende stillas

Et sentralt begrep som er relevant til problemstilling min er *scaffolding*, som gjerne oversettes til stillasbygging på norsk. Dette er begrep som hører til teorien til den amerikanske teoretikeren Jerome Bruner om barns lek. Han beskriver at det ikke bare er læreren som kan være støttende stillas, det kan også verktøy som bøker og andre inspirasjonskilder. Et støttende stillas er noe som står til barnets disposisjon, og som barnet selv kan velge om det vil bruke for å kunne gjennomføre prosjektene sine og løse eventuelle problemer det støter på (Öhman, 2012, s. 53). Noen ganger handler det om å være aktivt støttende å hjelpe barna,

andre ganger handler det om å vise støtte gjennom et bekreftende blick eller en kort kommentar (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 111).

2.3 Voksenrolle i lek

Den voksne kan delta på ulike måter i leken med barn. Barnehagelærere ser på seg selv som en trygg base og som en «ladestasjon» der barna kan komme og hente støtte og omsorg når leken blir utfordrende (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 111). Öhman (2012, s. 240) legger stor vekt på at det er viktig at de voksne bygger relasjon med barna for å skape trygghet. Blir den voksne en passiv betrakter til lek, vil ikke barna få støtte til å utvikle positive relasjoner. Videre påpeker teoretikeren at det kan være vanskelig for de voksne å vite hvilken rolle man skal innta når det gjelder barns lek. Ole Fredrik Lillemyr (2011, s. 48) sier likevel at mange er enige om at det er god grunn til forsiktighet når en skal forholde seg til barns lek. Leken er dyrebare for barna, så det er viktig at den tas på alvor når vi vil legge til rette for muligheter for lek.

Åm referert i Lillemyr (2016, s. 48) skriver at *erfaringer viser at det er mulig å kombinere aktiv deltakelse fra de voksnes side med respekt for leken som barnets egen virksomhet*. Dette kan sees i sammenheng med Åmot (2012, s. 68) som skriver at det må være en balanse mellom å holde fast på lekens intensjoner og ha kontroll på barnas atferd og selve handlingen i leken. Barna ønsker noen ganger at den voksne skal delta i leken og inviterer til samspill. Da er det viktig å tenke på igjennom sin egen deltakelse. En trenger bevisst og aktivt å nærme seg barns lek med respekt og mest mulig på barns premisser (Lillemyr, 2011, s. 231). Det er viktig å huske at leken er et mål i seg selv for barnet, dvs. at den har en egen verdi for barnet, fordi det er en attraktiv tilstand å være i (Lillemyr, 2011, s. 195). Det er viktig å understreke at leken er barnas egen verden. Det er det nødvendig at pedagogene har dyp respekt for (Lillemyr, 2011, s. 194).

2.4 Utfordringer tilknyttet til lek

En negativ retning for leken kan være forstyrrelse av voksne. De voksne kan distrahere, instruere, bli snakt til av andre voksne, snakker selv til andre voksne eller blir avbrutt på andre måter i leken når en voksen allerede er med i en lek. Da kan leken stoppe opp eller bli styrt i en negativ retning (Öhman, 2012, s. 241). Det kan handle om at de ansatte ofte er opptatt av å

holde fast på rutinene som de har, og sørge for at det som skal skje, skjer til riktig tid på riktig måte. Ansatte som er mer opptatt av regler og rutiner i forhold til samspill med og mellom barn, kan skape mange brudd i potensielle samspillsituasjoner (Åmot, 2012, s. 75).

Det kan også være en utfordring å finne positive måter å støtte barns lek på og balansere grenser mellom å si ja og å bringe uro og forstyrrelser (Öhman, 2012, s. 244). Det er f.eks. ikke bra for barnas lekeutvikling om den ansatte er en altfor passiv betrakter til lek. Da får ikke barna samme støtte til å utvikle positive relasjonen, og heller ingen hjelp til å utvikle gode tilknytningsstrategier og til å bygge lekeverdener sammen.

2.5 Observasjon i lek

Observasjon er kanskje det viktigste verktøy pedagoger har i arbeidet med barn. Ved å observere får en kjennskap til lekens egenart, men observasjonene må vurderes eller tolkes på bakgrunn av det en vet om barn og lek fra før (Lillemyr, 2011, s. 195). De ansatte bør observere barnas samspill i leken og stille seg selv spørsmål om hvilke støtte de enkelte barna trenger for å samspille konstruktivt i lek. En bør også reflektere over hvor mye tid barna har til lek, om de rekker å leke ferdig og om de ansatte avbryter leken (Öhman, 2012, s. 234).

2.6 Lek i kinesisk barnehage

Jeg vil gjerne ta opp flerkulturell forståelse, siden jeg mener det er viktig når jeg skriver om Kina. Flerkulturell forståelse er forståelse for egen og andres verdier, normer og førforståelse, som grunnlag for vår forståelseshorisont. Forståelsen må begynne med egen historisk og kulturell bakgrunn (Bergersen, 2017, s. 232). Flerkulturell forståelse kan sees i sammenheng med Eriksen & Sajjad (2018, s. 45) sin teori som beskriver at det alltid er nødvendig å skille mennesker fra kulturer, uansett hvor godt kjennskap en har til f.eks. kinesisk kultur, så vil en ikke kunne gjøre det mulig å forstå alt kinesere foretar seg. Det er viktig å huske at personalet er ulike med hensyn til nasjonalitet, livssyn og sosiokulturelle verdier (Glaser, 2018, s. 17).

Shu Chen Wu (2014, s. 59) forteller at gjennom et intervju blir det beskrevet at lærere i kinesiske barnehager ikke ser sammenheng mellom lek og læring, men at lek er noe barna bare gjør. Wu observerte lite frilek i forskningen sin, men observerte gjennomføring av

aktiviteter, tegning og finmotoriske aktiviteter. Videre i intervjuet blir det sagt at de ansatte ikke har tid til å observere lek, da de må hjelpe barna med oppgavene sine (Wu, 2014, s. 61).

En annen artikkel nevner at læreren deltar i barns lek som ledsager. Under frilek kan f.eks. læreren velge å spille sjakk med et barn som er flink til å spille sjakk. Barna på de ansatte som sine partnere og inviterer dem til å være med i leken, som f.eks. i et rollespill (Jingbo & Elicker, 2005, s. 135). Læreren tar en aktiv rolle for å instruere, veilede eller trene barn til å lære ny kunnskap eller ferdigheter. Et annet eksempel viser til at læreren kan fortelle og vise barna hvordan de leker med et nytt leketøy, eller hvordan de løser konflikter med andre barn (Jingbo & Elicker, 2005, s. 136).

2.7 Rammeplan og guidelines

Norge og Kina har forskjellige styringsdokumenter en må forholde seg til i barnehagen, der rammeplanen i Norge og guidelines i Kina vil være de mest vesentlige. Rammeplan for barnehage sier den pedagogiske lederen skal veilede og sørge for at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 16). Den sier også at personalet skal støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre og fremme et inkluderende miljø (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 23). Personalet skal også observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser. En skal være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barnas lek, samt ta initiativ til lek (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 21).

Guidelines kan minnes om rammeplanen vi har i Norge. Voksenrollen i lek er ikke nevnt mange ganger i guidelines, men den nevner at barns skal få leke sammen med andre, og de voksne skal kunne oppmuntre til lek (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2012, s. 16). Det er likevel noe fokus på hvordan voksne kan tilrettelegge for lek. Det står som eksempel at de kan dele opp etter aldersgrupper etter hva barna burde kunne, og at de barna kan leke sammen (Ibid, s. 23). De voksne skal også hjelpe barna til å forstå sosialt samspill, regler og ferdigheter gjennom lek. De konkretiserte eksemplene på dette går ut på å snakke med barna og oppfordre dem til ulik adferd (Ibid, s. 24).

3.0 Metode

I en bacheloroppgave skal man samle inn informasjon som dreier seg om et spesielt tema og en problemstilling, som man skal tolke, analysere og drøfte. Metode omhandler det å samle inn data, hvor den skal analyseres og tolkes (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016, s. 25). Det skiller i hovedsak mellom de to ulike undersøkelsesmetodene kvantitativ og kvalitativ metode. I dette metodekapitlet vil jeg vise og begrunne mitt valg av datainnsamling.

3.1 Kvalitativ metode

Kvalitativ metode forbindes gjerne med nærkontakt mellom partene, hvor både observasjon og intervju er sentrale. I min bacheloroppgave har jeg brukt kvalitativ forskningsmetode, hvor jeg brukte både observasjon og intervju til å samle inn data. Her er man ute etter å finne kvalitetene, altså egenskapene eller karaktertrekkene ved de sosiale fenomenene en studerer (Thagaard, 2013, s. 17). Jeg valgte derfor denne metoden, som kjennetegnes av å gå i dybden, hvor datamaterialer ofte gir undersøkeren informasjon om subjektive opplevelser og meninger som ikke kan måles eller tallfestet (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67), som jeg tenker er nødvendig for å svare på problemstillingen.

3.2 Fokusgruppeintervju

Når jeg startet med bacheloroppgaven min ønsket jeg å ta i bruk fokusgruppeintervju som metode. I barnehagen kan gruppeintervju være en nyttig og stimulerende metode når hensikten er å få frem ideer og synspunkter mer generelt (Løkken & Søbstad, 2014, s. 109). Jeg ønsket at det var mulighet for fundering rundt spørsmål og eventuelle eksempler som kom frem under samtalen. Siden temaer og fenomen kan oppleves ulikt for forskjellige personer, vil det kunne bli belyst fra ulike synsvinkler ved bruk av fokusgrupper (Wibeck, 2010, s. 12). Fokusgruppeintervju innebærer at man samler en gruppe mennesker innenfor en begrenset tid, som får diskutere et gitt tema med hverandre. Under bacheloroppgaven min oppstod viruset COVID-19, som gjorde at omstendighetene var utenfor min kontroll. Dette resulterte i at det ble nødvendig for meg å endre innsamlingsmetode til individuelt intervju via internett og observasjon.

3.3 Individuelt intervju

Bergsland og Jæger viser til at intervju og observasjon baseres på et subjekt-subjekt-forhold mellom undersøker og informant. Et slikt subjektivt forhold åpner opp for at man kan få innsikt i forskjellige tanker, synspunkter, meninger og opplevelser (2014, s. 66). Først ville jeg ha fokus på kun intervju, men bestemte meg senere for å bruke både intervju og observasjon da jeg gikk gjennom observasjonene mine fra barnehagene i Kina.

Observasjonene er kun fra Kina, som jeg vil presentere i neste delkapittel. Intervju vil være hoved innsamlingsmetoden min, da jeg har intervju fra både Norge og Kina. Før jeg gjennomførte intervjuene i Norge skrev jeg en intervjuguide. Temaet og spørsmålene var uttenkt på forhånd, men jeg stod også fritt til f.eks. å endre rekkefølgen av spørsmålene, klargjøre utsagn fra intervjupersonen og stille oppfølgingsspørsmål (Løkken & Søbstad, 2014, s. 108). Denne formen for intervju kalles semistrukturert intervju (Brinkmann & Kvale, 2018, s. 46). I Kina var jeg uviten om hvilken problemstilling jeg skulle ha i min bacheloroppgave, dermed ble spørsmålene som ble spurt i intervjuene mindre planlagte og gikk mer på nysgjerrighet rundt det jeg hadde observert generelt. Intervjuene ble utført sammen med tre medstudenter der alle stilte spørsmål. Jeg kommer til å bruke det som jeg mener er mest relevant for problemstillingen min, fra intervjuene i Kina.

I Norge har jeg intervjuet fire informanter fra forskjellige barnehager, der alle er pedagogiske ledere. En av informantene har over 5 års erfaring og de tre andre har over 15 års erfaring i barnehage. Jeg valgte å spørre informanter har vist inntrykk for at de var opptatt av lek, da min bacheloroppgave handler om nettopp dette temaet. Tre av informantene hadde jeg kjennskap til på forhånd og ble forespurt om deltakelse via mail, der jeg forklarte hva bacheloroppgaven min skulle handle om. Den siste informanten fikk jeg kontakt med via internett, der jeg hadde lagt ut en annonse om det var noen som ville delta i forskningsprosjektet mitt og hva den skulle handle om. I Kina intervjuet jeg tre barnehagelærere fra samme barnehage. De informantene som ble intervjuet er personer som ble valgt for meg, da det gikk på hvem i barnehagen som hadde tid til dette når jeg var der. Jeg har senere i oppgaven når jeg skal presentere funn, valgt å bruke et felles fiktivt navn for alle disse tre, da jeg ikke har kjennskap nok til informantene til å kunne skille de. Det er heller ikke så mange funn fra Kina, så da så jeg det som mest oversiktlig med et felles fiktivt navn.

3.4 Observasjon

Observasjon defineres vanligvis som oppmerksom iakttagelse, som handler om å ta i akt med oppmerksomhet, eller å legge merke til handlinger (Løkken & Søbstad, 2014, s. 98). I intervjuene som ble gjennomført i Norge ble det brukt intervjuguide, dermed følte jeg intervju var nok data. Jeg kunne gjerne observert mer av taus kunnskap og få et mer helhetlig bilde ved og ta observasjoner i norske barnehager, men av tidshensyn valgte jeg heller å prioritere intervju. Siden lek allerede hadde fanget min interesse før Kina, ble det naturlig for meg å fokusere ekstra på det. Jeg gjorde jeg meg observasjoner rundt lek og hadde intervjuer i etterkant rundt disse. Siden det ikke var mye relevant fra intervjuene, bestemte jeg meg for og ta med begge innsamlingsmetodene fra Kina.

Observasjoner, både skriftlige og spontane, skjer som en integrert del av barnehagehverdagen, og danner grunnlaget for vurdering og refleksjon (Løkken & Søbstad, 2014, s. 59). Bae referert i Løkken og Søbstad (2014, s. 91) peker på at *fordi det foregår så mange prosesser i en barnehage, på samme tid og på flere nivåer, er det ikke alltid lett å fange på hva som foregår mellom barna*. Observasjon handler altså om å være våken og få tak i hva som skjer rundt deg. Men en kan ikke observere alt på samme tid, derfor må en rette søkelyset mot bestemte fenomener som en ønsker å få mer kunnskap på.

Siden jeg har valgt å bruke en praksisfortelling fra Kina, vil jeg kort gå innpå dette.

Praksisfortellinger er fortellinger en lager selv av barn og voksne om situasjoner i barnehagen. Den defineres som en detaljert, åpen fortelling med en begynnelse, et høydepunkt og en avslutning (Løkken & Søbstad, 2014, s. 55). Hensikten med en praksisfortelling er at forteller har et budskap til leser, og budskapet skal være beskrivende for leser. Det ligger en makt hos forteller hvor man kan legge vekt på hva man ønsker å formidle (Fennefoss & Jansen, 2004, s. 17-18).

3.5 Analyse av datamateriale

Dalland (2017, s. 88) skriver at analyse er til hjelp for å finne ut av hva intervjuet har å fortelle. Uansett hvilke datamaterialer en jobber med, dreier alltid analysen seg om å redusere datamengden, skape orden, struktur og mening (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81). Umiddelbart etter intervjuene fra Norge var ferdig ble de transkribert. Lydopptakene var klare og tydelige å høre på, men en skal ikke se bort fra at jeg som intervjuer og intervjupersonene har misforstått

hverandre gjennom intervjuet. Dalland (2017, s. 61) skriver at reliabilitet betyr pålitelighet og at materialet som skal samles inn på en måte som gjør at det fremstår pålitelig og fri for unøyaktighet. Jeg valgte å benytte meg av det som kalles tematisk analyse, som vil si at jeg velger å tematisere funnene mine i ulike temaer. Temaene er valgt ut ifra hva jeg ser har gått igjen i flere av intervjuene, samt det jeg synes har vært interessante funn i studien, med hensyn til problemstillingen.

Dalland (2017, s. 61) skriver at validitet handler om oppgavens relevans og gyldighet. Det som måles må være gyldig for det problemet som skal undersøkes. Det var først etter jeg hadde kommet frem til problemstillingen min jeg tok frem funnene mine fra Kina. Siden jeg ikke hadde kommet frem til en problemstilling når jeg var der, begynte jeg å lete etter relevante funn i etterkant. Funnene mine fra Kina vil dermed ikke være like valide.

Intervjuene i Kina ble transkribert i ettertid ca. to måneder etter, da jeg ikke visste på det tidspunktet intervjuet ble gjennomført, hva som var relevant til min bachelor og ta med fra intervjuene. Jeg gikk gjennom observasjonene mine fra Kina samtidig, ca. to måneder etter de ble gjort. Ut ifra de praksisfortellingene jeg hadde notert meg, valgte jeg den som jeg synes var mest relevant til min problemstilling.

3.6 Etiske hensyn

Når man innhenter data som omfatter kunnskap om mennesker og samfunnet, må man ivareta personopplysningsloven i møtet med de involverte. Ved behandling av informasjon har jeg kontinuerlig reflektert og vurdert etiske problemstillinger kritisk. Til den kinesiske barnehagen jeg praktiserte i, ble det sendt ut et informasjons- og samtykkeskjema fra Høgskolen på Vestlandet på forhånd. Barnehagen hadde godkjent intervju og observasjon før jeg kom i barnehagen, etter kinesiske retningslinjer.

Før intervjuene ble gjennomført i Norge ble det tilsendt et informasjonsskriv med samtykkeerklæring (Vedlegg 7.4) til informantene. Her ble de informert om temaet til intervjuet, hvilke opplysninger som skulle innhentes og hva de skulle brukes til.

Det er naturlig at intervjueren lar intervjupersonen vite hva spørsmålene skal handle om, altså temaet for intervjuet (Løkken & Søbstad, 2014, s. 11). Dalland (2017, s. 77) skriver at forskningsetikk er et område av etikken som har med planlegging, gjennomføring og

rapportering å gjøre. Det handler om å ivareta personvernet og sikre troverdigheten av forskningsresultater. Jeg har vært bevisst på å behandle informantens identitet konfidensielt. Jeg bestemte meg tidlig i planleggingen av bacheloroppgaven for å transkribere og slette lydopptakene umiddelbart, samt bruke fiktive navn da jeg skulle transkribere. Intervjuene ble gjennomført etter informantene hadde skrevet under samtykkeskjemaet som ble tilsendt dem.

3.7 Metodekritikk

Ved bruk av intervju vil det alltid være feilkilder, intervjupersonene har egne meninger og holdninger som jeg tolker ut ifra mine egne forutsetninger. Da kan ting bli oppfattet på en annen måte enn det som var ment i utgangspunktet. Svarene jeg fikk i mine intervju består av hva informantene uttrykte akkurat den dagen intervjuet foregikk, og jeg tolket svarene ut ifra mine egne forutsetninger. Når det er sagt, vil det alltid kunne være rom for flere og andre måter å tolke materialet på. Det er heller ingen fasitsvar på hvordan et intervju skal være. Dette følte jeg det var viktig å sette meg inn i intervju som metode, for å kunne skaffe god data (Løkken & Søbstad, 2014, s. 105). I kvalitativ forskning benyttes det ikke strukturerte datainnsamlingsteknikker. I intervju gjennom Skype eller Zoom er det gjerne en svakhet fordi man mister litt av den ikke-verbale kommunikasjonen (Løkken & Søbstad, 2014, s. 106). Det kan også oppstå situasjoner hvor kommunikasjonen kan fremme eller hemme feilkildene, og det kan være hvordan en oppfatter spørsmålene under intervjuet, eventuelt dårlig lyd gjennom samtalen og på lydopptakene (Dalland, 2017, s. 60). Kvalitative funn kan ikke generaliseres på samme måte som i større kvantitative undersøkelser, men kvalitative funn kan kanskje inspirere andre som leser og gjerne så kjenner noen seg igjen i noen av resultatene. Forskningen inneholder også relativt lite data, da det er få intervjupersoner. Dermed er det viktig å være kritisk til resultatene.

Når det gjelder Kina ble kulturmøtet mellom meg og de ansatte i Kina noe begrenset siden vi ikke hadde et felles språk. Tverrkulturell kommunikasjon er kommunikativ kompetanse på tvers av kulturer. Vi tydet hverandre gjennom kroppsspråk, samtidig som vi nyttet bruken av tolk. Tolken vi hadde gjennom intervjuene kom også med egne meninger til spørsmålene som ble stilt, dermed var det av og til uklart om det var barnehagelærerens svar eller tolken sin mening. Da skal det sies at tolken ikke hadde barnehagelærerutdanning og lite erfaring med barn. Dahl referert i Bergersen (2017, s. 232) understreker at det er evnen til å forstå en

situasjon, hvem en kommuniserer med, hvordan en er i slike møter med andre, som er avgjørende for interkulturell kommunikativ kompetanse. Oppfatningene jeg har gjort meg gjennom intervju og observasjoner er min forståelse av situasjonene. Det er svært mulig det er annerledes og at de språklige utfordringene har gjort at vi kan ha misforstått hverandre på veien. Jeg er bevisst på muligheten for feilmarginer i denne bacheloroppgaven.

4.0 Presentasjon av funn

I dette kapitlet vil jeg presentere mine funn fra mitt forskningsprosjekt. Jeg ønsket informasjon knyttet til min problemstilling «*Hvorfor går personalet inn i barnas lek og hvilken rolle går de inn i?*» med underspørsmål «*Hvilke utfordringer erfarer personalet at de møter på når de involverer seg i barnas lek?*». Jeg har valgt å bruke fiktive navn når jeg siterer eller omtaler mine fire intervjupersoner, for å sikre deres anonymitet. Jeg kommer til å bruke «Sol (1)», «Vind (2)», «Bølger (3)» og «Regn (4)» fra informantene i Norge. Jeg kommer til å bruke «Himmel (5)» for informanten i Kina. Direkte sitater vil være i kursiv med inntrykk.

4.1 Felles forståelse av lek

Jeg hadde ikke et konkret spørsmål om hvordan hver informant så på lek, eller hvordan de har valgt å definere begrepet. Slik jeg oppfattet det så var det naturlig for alle informantene å fortelle litt om felles forståelse av lek, da dette var et viktig tema som har sammenheng med lek. Temaet om felles forståelse av begrepet lek kom frem gjennom intervjuene av alle informantene, ganske ofte. Vind (2) sier

En bør lage en felles plattform for hva lek er. Det at om vi leker så leker vi, og når vi leker så er vi faktisk opptatt. Så er det noe med det å ha en felles definisjon om hva lek er og hvor viktig den er. Det er et veldig viktig tema å prate om, om og om igjen. Og reflektere over det sammen. Vi kan for eksempel diskutere det på avdelingsmøter.

Det blir sagt av samtlige av informantene at det er alle sitt ansvar og være faglig oppdatert i yrket, og hvor viktig det er. Videre er det viktig og formidle den kunnskapen du har til andre ansatte, slik det kan bli en felles forståelse. Vind (2) forteller

For det finnes faktisk voksne som ikke kan leke, voksne som er midt imellom og voksne som kan leke.

En skal være en god rollemodell for andre ansatte og barna i barnehagen, som også blir nevnt av alle informantene. De faglærte har et ansvar med å vise, veilede, snakke med personalet om hvor viktig det er å leke med barn og være sammen med dem. Så er det noe med den rollen pedagogisk leder, da skal du vise at du prioriterer lek og gjerne prøve å få andre med deg, sier Bølger (3).

4.2 Hvorfor går personalet inn i barnas lek?

Informantene var tydelige på at de ofte er med i leken bare for å være med i leken, og som alle nevnte var at de stadig vekk ble invitert til lek. Gjennom intervjuet forstod jeg det slik at å *bare være med i leken* er når en går inn i lek uten en baktanke. Når det er behov for støtte i leken kan dette være en grunn, men også for å hjelpe barna til og finne roen til en god lek. Sol (1) får frem at før utdanningen som pedagog var det som regel ikke en baktanke med å gå inn i barns lek. Informanten synes etter utdanning at det er viktig at leken holdes ren, og at baktanken med å gå inn i leken ikke skal lyse gjennom. En baktanke kan være at det tilføres læring i lek, eller å utvikle leken. Som Bølger (3) sier

Av og til så ser du jo gjerne at det er behov for å gå inn i leken, for eksempel hvis det går litt i stå. At de gjerne trenger en tante som kommer på besøk med en kake, litt sånn der nye vinkler inn i leken for å skyve den inn i litt mer positive retninger.

Det kan være forskjellig med tanke på behovene til barna. Bølger (3) gir et eksempel

Hvis det er barn som flakker og vandrer mye rundt, så jo det et behov og få de med. og få nettopp disse til å bli med de andre.

Jeg tolker dette som at behovet i denne situasjonen er fellesskap og inkluderende miljø. Andre nevner også at det kan være behov med tanke på samspill mellom barna, språkbarriere, «ladestasjon» og tilføringer av materialer. Alle informantene forteller at de synes leken er viktig. Det er en god læringsarena for barn og det er en god mulighet for å bli kjent med barna

og finne ut av deres interesser. Delta i leken er noe som skjer daglig i en barnehagehverdag for alle informantene mine. Vind (2) sier

Men vi har jo en jobb som går ut på og blant annet leke med barna, det står jo i rammeplanen og barnekonvensjonen at man skal ta barnas verden på alvor. Så vi må være en god rollemodell for dem.

4.3 Observere leken

Gjennom intervjuene stilte jeg ikke direkte spørsmål om observasjon knyttet til lek i barnehagen, men det kom tydelig frem av informantene gjennom andre spørsmål fra intervjuguiden. Alle informantene nevner at det er viktig å være tilstede og observere leken. Vind (2) sier

rett og slett å være tilstede om det er fysisk eller på avstand, så vi har noenlunde oversikt over hva de holder på med da.

Vind (2) nevner at hun/han observerer ganske mye, og at hun/han er forsiktig med å bruke høye lyder når hun/han skal hen vise seg til andre kollegaer. Informanten gir et eksempel

Istedenfor å si «ååå, se!», for da går jo leken i oppløsning. Og det å være sensitiv da er viktig, og respektere den leken de er i da.

Lek kan ved første øyekast mistolkes og observasjon kan bidra til riktigere forståelse av leken. Regn (4) gir et eksempel

Leken kan se ganske fin ut ved første øyekast, men hvis du da setter deg halvannen to meter i fra og følger litt med, så kan du faktisk få med deg at noen som er med i den leken ikke har så gode opplevelser. Alt ser kanskje fint ut, men så kan det være noen i den leksituasjonen som egentlig ikke har det så bra. Da må vi gå inn å hjelpe det barnet og leken.

Videre forklarer Regn (4) at det kan gå begge veier og gir et nytt eksempel

Lek kan med første øyekast se dårlig ut, men det kan egentlig være en god lek. Hvis du da venter litt og ser hva som foregår.

4.4 Hvilken rolle går du inn i?

Det som går igjen hos alle informantene er det å være tilstede og støtte. Det trenger ikke nødvendigvis og bety at man går inn i hva de gjør, men at det å være i nærheten er veldig viktig. Informantene viser uttrykk for at de ønsker at de kan hjelpe til med at leken beveger seg i en positiv retning. Vind (2) sier

Det er viktig at de får støtte av de voksne, for det er mye vi ikke vet om. Du må hjelpe barna til å bygge på den leken de trenger. Det er viktig å ha den kunnskapen da.

Det blir også lagt vekt på fra to av fire informanter at det å kunne se seg selv fra andre sine ståsteder, i barnas ståsteder, er viktig. Den voksne sitter med makt om vi vil eller ikke. Så det handler om hvordan en bruker makten. Den ene informanten sier at det å være med i barnas verden er viktig, samtidig som barna får styre leken i den grad at vi voksne ikke tar over leken. En annen informant forklarer at unger trenger ofte rom og plass for å finne ut av ting selv, og at vi voksne kan ødlegge leken hvis vi ikke setter oss ned og faktisk er helt nede på deres nivå. Bølger (3) sier

Vi må jo vokte oss litt for å ikke ta over leken. Så det tenker jeg er måten å gå inn i leken på, at man er lydhør og for og nettopp bevare det magiske.

Regn (4) nevner også at en skal være så lydhør at du er i nærheten, at du kan gå inn å hjelpe barna om de trenger det. Av og til må en gå inn og støtte, både hos de små og store barna, for det kan gå fast for alle i leken.

4.5 Erfaringer med utfordring i lek

Gjennom intervjuene med informantene kom det frem erfaringer som kan være utfordrende i lek. Noen opplever at leken kan stoppe opp når en voksen kommer inn i leken, Vind (2) forteller

Noen føler sikkert at vi tar leken deres da. At den kan stoppe opp, særlig for de store. For vi har en tendens til å spørre «hva gjør dere nå, hvorfor gjør dere det?» osv. men det er jo ikke det som er viktig. Da kan noen av barna si at vi skal gå bort, så må vi forholde oss til det da. Så kan det være utfordrende når man ikke vet hva de holder på med også kommer vi bare inn i leken og sier «Åja. Hva gjør dere på her?». Så er det noen ganger at barn ikke vil ha din hjelp, så må man respektere det da.

Andre nevner konflikter er vanskelig og at de vil unngå at det skal bli en ond sirkel i barnegruppen, men at det kan være utfordrende. Vind (2) nevner at en vil unngå mobbing, og som barnehagelærer er det en veldig viktig jobb å følge med og se hva som foregår for å unngå negative retninger i leken. Sol (1) går også innpå at det må være en balanse med det å være en sensitiv voksen, men at det er en viktig ting å kunne fange opp situasjoner som er uønsket i en barnegruppe.

En annen ting som Regn (4) forteller er at barna kan føle at den voksne har gjort noe som ikke er rett for dem, og som kan oppleves feil for dem. Det kan være en lek som har kommet godt i gang, der en tror en har gått inn og gtt et godt tilskudd til leken. Men i neste gang en snur seg så ser en at leken er ødelagt. Bølger (3) nevner at man gjerne kan tilføre noe kjekt i leken, men at barna mister de da den voksne går ut av leken igjen. Informanten beskriver det som at

De ser at du er magneten som de limer seg på, men da når en først går så forsvinner gjerne leken.

4.6 Ansatte som forstyrrer når andre i personalgruppen er involvert i barnas lek

Det som går igjen hos alle er forstyrrelse i leken av andre ansatte i barnehagen. Regn (4) tror det skjer i alle barnehager som finnes. Regn (4) nevner at hvis det skulle vært i en perfekt verden, så må voksne observere andre voksne som er i lek også, slik at vi unngår å bli forstyrret i leken. Det skjer ofte at en blir forstyrret i leken av andre voksne, mens du selv er i

leken. Informanten legger også vekt på at noen ganger må man forstyrre, siden det kan det haste med å f.eks. gi en beskjed, eller at det dukker opp ting som er viktige og som må taes der og da. Informanten sier

At noen skal komme å gi deg en beskjed eller har noe de vil fortelle deg, så sitter du kanskje akkurat der med en bok og leser for barna, eller bygger med de. Og da er de laaangt inne i lekeverdenen, så kommer det noen og spør «Å, du! Kan du komme her litt? Jeg har noe å vise deg». Så ja, vi voksne må observere før vi griper inn.

Bølger (3) nevner noe av det samme

Ja, nei det er jo klart at om det står en kaklegjeng som står og kakler at det kan ha en ganske alvorlig konsekvens sant. Så er det jo noen som er opptatt av å snakke med hverandre, og da får du kanskje ikke med deg det samspillet som kunne blitt bra om du ble med. Det er mange so gjerne vil fortelle hva de skal lage til middag eller hva som skjedde med de i går. Det er ikke alle som er på jobb.

4.7 Funn fra Kina

Fra Kina var det ikke planlagte spørsmål til intervjuene, så derfor er det forskjellig med både hvilke spørsmål og svar som er gitt her i forhold til de planlagte spørsmålene som var til intervjupersonene i Norge. Det er minimalt med data om fra Kina, derfor har jeg valgt å bruke alt av data som er innsamlet som jeg ser relevant for min problemstilling.

Jeg stilte et spørsmål angående praksisfortellingen min (vedlegg 8.1). Jeg fortalte i intervjuet at jeg la merke til at barnehagelæreren ikke ble med i leken når barna spurte dem om å bli med. Jeg spurte da videre om det var en grunn for dette. Da svarer Himmel (5)

Oh, yes. We don't usually play with the children, but we stand beside them if they need help to something. When they have stations to play at, they are playing with the other kids. We can guide them with language. Also, in this situation, the other group was finished with the drawing, so I had to use my time on fixing the drawings if they didn't look good. So I could put it up on the wall.

Gjennom observasjoner så jeg likevel flere ganger at de ansatte i barnehagen ble med i leken, men gjerne ikke så mye når de hadde lekestasjoner. Da var det mer som Himmel (5) sier at de brukte mer en observatør- og støtterolle rundt barna. Jeg spurte et spørsmål angående hvilke metoder de brukte til å observere barnas lek i barnehagen. Himmel (5) svarer

We would choose to take pictures or videos. Or sometimes they would write down on their notebooks. For example, when they observe the reading activity, they will observe what kind of a book the kid like to read

Siden jeg observerte mange lekesituasjoner som ovenfor her, med lekestasjoner der det var forskjellige muligheter til ulike aktiviteter, spurte jeg et spørsmål angående dette. Jeg spurte om barna noen gang bare kan leke med hva de vil, om de f.eks. slipper barna ut å sier at nå kan barna leke med hva de vil og bare gå og ha det kjekt. Himmel (5) svarer

Teachers they usually have a game planned, and the kids have to join this game. But after they can choose another game. But the teacher will make sure they can see all the children, so they have to stay in one area that they can see all the children. But like when it's warm outside, then all the children go out to play. And then there will be a teacher standing in every corner and have responsibility of one game. So, the teachers are standing all over the kindergarten, so every kid can play with whatever they want to and go wherever they want to. For the free play time, or the area activity time, the teachers will let them just do what they want to do. But when they have a class, everybody should participate.

5.0 Drøfting

I dette kapitlet skal jeg drøfte hovedfunnene fra intervjuene som vil bli gjort i lys av oppgavens problemstilling og den presenterte teorien. Å drøfte vil si å belyse flere sider ved noe der man argumenterer med teori eller funn (Dalland, 2017, s. 143).

5.1 Felles forståelse av lek

Rammeplanen sier blant annet at personalet skal delta i og berike leken på barnas premisser (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 21). Som Vind (2) sier, alle som jobber i barnehage har en jobb som går ut på og blant annet leke med barna. Leken skal respekteres og en trenger bevisst og aktivt å nærme seg barns lek mest mulig på barns premisser (Lillemyr, 2011, s. 231). Jeg får inntrykk av at informantene synes leken er viktig og at det er like viktig å være faglig oppdatert i yrket. Vind (2) sier at det også er viktig å formidle kunnskapen videre og gjerne veilede andre ansatte. Informanten forteller at det er viktig å ha en felles forståelse på hva man vil i forhold til leken og at en bør lage en felles plattform for hva lek er i barnehagen, og om vi leker så er vi faktisk opptatt. Jeg tolker dette som at lek er et tema som blir mye diskutert og reflektert over sammen i barnehagene, da en må være enige om hvordan en forholder seg til lek. Hvis barnehagen har et syn på leken som sier *om vi leker så er vi faktisk opptatt*, så forstår jeg dette som at alle må være enige i dette for at det skal kunne utføres i praksis.

Bølger (3) nevner at det er en del av rollen som pedagogisk leder, at en kan vise at en prioriterer lek og kan prøve å få andre med deg. Jeg forstår dette som at Bølger (3) føler et ansvar for å vise frem hvor viktig leken er, og som rammeplanen sier, det er den pedagogiske lederen som skal veilede og sørge for at rammeplanen blir oppfylt (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 16). Det som blir ofte nevnt av informantene er at lek er et veldig viktig tema å snakke om hyppig. Deretter kan en diskutere og reflektere over det sammen, som f.eks. på avdelingsmøter som Vind (2) sier.

5.2 Støttende stillas

Når informantene forteller om hvorfor de går inn i barnas lek, nevner de behovet for støttende stillas først. Et støttende stillas er noe som står til barnets disposisjon, som barnet selv kan velge om det vil bruke til å utføre ting som det ikke kan på egen hånd (Öhman, 2012, s. 53). Jeg tolker støttende stillas som en viktig grunn for at personalet går inn i leken, da alle nevner dette først. Det kom frem eksempler på når det var behov for støtte i leken: leken kan gå litt i «stå», samspill mellom barna, språkbarriere, barn som trenger ladestasjon og tilføringer av

materialer. Jerome Bruner skriver at det kan både være læreren, andre barn, verktøy som bøker og andre inspirasjonskilder som kan være støttende stillas (Öhman, 2012, s. 53). Kunnskapsdepartementet (2018, s. 111) skriver at støttehandlingene kan hjelpe barna med å holde oppmerksomheten på innholdet i leken, slik at det kan delta i leken så lenge som mulig. Jeg fikk inntrykk av informantene at de ønsket å støtte barna, samtidig som de ønsket at leken skulle fortsette i en positiv retning ved å støtte. Noen ganger handler det om å være aktivt støttende i leken å hjelpe barna. Andre ganger handler det om å vise støtte gjennom et bekræftende blick eller en kort kommentar, som Vind (2) nevnte i et av de presenterte utsagnene (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 111).

5.3 Observere leken

Observasjon er kanskje det viktigste verktøy pedagoger har i arbeidet med barn. Ved å observere får en kjennskap til lekens egenart, men observasjonene må vurderes eller tolkes på bakgrunn av det en vet om barn og lek fra før (Lillemyr, 2011, s. 195). Vind (2) forteller i intervjuet at hun/han synes det er viktig og ha kunnskap om lek for å kunne bygge på den leken og støtten de trenger. Gjennom observasjon og deltakelse i lek med barn får man også erfaringer og kunnskap om leken. De ansatte bør observere barnas samspill i leken og stille seg selv spørsmål om hvilke støtte de enkelte barna trenger for å samspille konstruktivt i lek (Öhman, 2012, s. 234). Jeg vil tro at ved bruk av observasjon får man gjerne informasjon om leken som man ikke nødvendigvis får av og gå inn i lek uten observasjon. Ved å bruke den informasjonen en har samlet seg, vil jeg tro det er lettere og vite hvordan en kan eventuelt støtte, berike og forlenge leken. Samtidig kan du f.eks. bli invitert til lek uten og ha observert leken først, men leken kan fortsatt bli god om du deltar. Da kan en f.eks. observere i det man er i leken, da det er flere observasjonsmetoder en kan bruke.

Eksempler på hvorfor en bruker observasjon i barnehagen, som blir nevnt av informantene, er å finne ut av barnas interesser, få en oversikt over hva barna holder på med i leken og observasjon av andre voksne i leken. Jeg tolker leken som en fin situasjon hvor personalet kan finne ut av interessene til barna, samt bli kjent med dem. Når det blir snakket om observasjon av andre voksne i leken tolker jeg det som personen som observerer har respekt for leken, ved å f.eks. ikke bryte ut til kolleger med høy stemme, som også Vind (2) sier. Hun/han forklarer at det er bevisst å være sensitiv og respektere leken, slik at den ikke går i oppløsning. En

observasjon kan også gi forskjellig informasjon ved første blikk, noen ganger ser den bra ut og andre ganger ser den dårlig ut. Regn (4) forklarer at i slike situasjoner kan en sette seg halvannen – til to meter i fra leken og følge med litt lenger, altså observere lenger. Da er det mulig å se om leken faktisk er dårlig, eller om den er god. Informantene forteller at en også går inn i leken for å spore leken i den retninger du selv mener er riktig. Bølger (3) påpeker at det vi tror er riktig retning, trenger ikke nødvendigvis å være riktig for barna i deres hode. Videre forteller informantene at hun/han mener at nøkkelen er å lytte, se og høre før en handler, altså observere. Når en har vurdert leken er det gjerne lettere for de ansatte og vite hvordan en kan beholde leken god, eller gjøre den enda bedre.

5.4 Forskjellige roller

Rekvisitør er en ikke deltakende rolle, f.eks. aktivt støtter, hjelper barna å forberede leken, arrangerer lekesituasjoner, gir råd og assisterer mens leken pågår med materiale. Medlekende er en aktiv deltakende rolle, f.eks. tar en birolle, er med for gøy, være smidig og følge med i lekens bølgende handling og rytme. Lekeleder er en rolle som engasjerer seg aktivt på en lydhør og smidig måte, tar bevisste grep for å berike eller forlenge leken, foreslå temaer og introdusere nye ingredienser i leken (Öhman, 2012, s. 245). For å kunne vite hvilken rolle en skal gå inn i sier Vind (2) at det er viktig å ha kunnskap om ulike roller og lek. Jeg får inntrykk av at informantene tar i bruk de forskjellige rollene avhengig av hvilken situasjon de møter. Det som gikk igjen hos alle informantene var å være tilstede og støtte. En burde alltid være i nærheten av en lek, uavhengig om du er med i leken eller ikke. Informantene påpeker at en bør være i nærheten og være lydhør, men trenger nødvendigvis ikke å gå inn i hva de gjør. Jeg tolker informantene mine sine utsagn som at de alltid har i bakhodet at de skal respektere leken og være en smidig voksen uavhengig av hvilken rolle de går inn i.

Samtlige av informantene nevner at det å kunne se seg selv i barnas ståsted og være med i barnas verden, er viktig. Informantene er enige om at et av målene deres når de går inn i lek, er å skyve den i en positiv retning. Bølger (3) gir et eksempel på at en gjerne kan se at det er behov for å gå inn i leken, at de gjerne trenger en tante som kommer på besøk med en kake. Slik jeg tolker eksempelet er at leken har behov for utvikling og støtte, og at dette er observert på forhånd. Da er en mer sikker på hva barna trenger og hvordan en kan hjelpe. Et annet eksempel som blir nevnt er barn som vandrer mye rundt, og dermed er behov for at disse

kommer inn i leken med de andre. Rammeplanen nevner at personalet skal fremme et inkluderende miljø der alle barn kan delta i leken, og det tolker jeg fra eksempelet er målet her (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 23).

Vind (2) forteller at det finnes voksne som ikke kan leke, voksne som er midt imellom og voksne som kan leke. Informanten forteller videre at alle som jobber i barnehage har en jobb som går ut på og blant annet leke med barn. Man lærer hele tiden og den pedagogiske lederen har et ansvar for å være en god rollemodell for både voksne og barn. Hvis det er slik at en møter på en voksen som ikke kan leke, som jobber i barnehage, kan en vise, snakke med dem om hvor viktig det er å leke med barna og veilede dem.

5.5 utfordringer

Konflikter mellom barn utfordrende ifølge informantene. Personalet vil unngå en ond sirkel og mobbing i barnehagen. Som Vind (2) sier så er det ikke alltid barn vil ha din hjelp, og det må respekteres. Men igjen så påpeker informanten at er en viktig jobb som barnehagelærer å følge med og se hva som foregår, for å unngå negative retninger. Jeg tolker det som at en skal respektere barna hvis de ikke vil ha hjelp, men om det oppstår konflikter så begynner en å handle. Det bør være en balanse med det å være sensitiv voksen og respektere leken, samtidig som en kan fange opp situasjoner som er uønsket i en barnegruppe.

En annen utfordring som blir nevnt er når du som voksen tror du har bidratt til noe bra i leken, men så blir leken ødelagt. Regn (4) sier at en gjerne kan føle at en har gitt et godt innskudd til leken, men så er det ødelagt neste gang en snur seg og ser. Informanten forteller at en grunn for det kan være at barn kan føle at den voksne har gjort noe som ikke er rett for dem. En annen informant nevner at den voksne er gjerne magneten de limer seg på, og når den voksne forsvinner så forsvinner også gjerne leken. Det kan være flere grunner til at leken slutter. Jeg ser sammenhengen av observasjon i disse tilfellene, og hvor viktig det kan være. Observasjon av leken for å finne ut hva barna trenger kan hjelpe den voksne til å møte barna der de trenger det. Jeg tolker at det kan være vanskelig for de voksne å vite hvilken rolle man skal innta i leken, og at behovet deres vil endre seg i hver lekesituasjon.

Vind (2) forteller at barna kan føle de voksne tar leken deres, siden voksne har en tendens til å spørre spørsmål til leken som f.eks. «hva gjør dere nå, og hvorfor gjør dere det?».

Informanten påpeker videre at det ikke er viktig for de voksne å stille spørsmål, men vi har en tendens til det. Da kan utfallet være at noen av barna sier at de voksne skal gå bort, også må de voksne forholde seg til det. Jeg fikk inntrykk av at informantene ikke vil ta over leken til barna, men at det kunne være vanskelig. Bølger (3) sier at en ønsker å bevare det magiske i leken, og det kan forsvinne om utfallet i leken blir at barna føler at de voksne tar over leken, og den avsluttes. Flere av informantene nevner at en skal vokte seg for å ikke ta over leken og at man skal være lydhør.

5.6 Forstyrrende voksne

Et interessant funn sett fra mitt ståsted var forstyrrende voksne. Forstyrrelser av andre voksne når man selv er i lek tok alle informantene opp, og det synes jeg var interessant. Regn (4) nevner at hvis det skulle vært en perfekt verden må voksne observere voksne som er i lek, slik at en unngår å bli forstyrret i lek. Videre forteller informanten at noen ganger må man forstyrre også, f.eks. ved å gi en viktig beskjed, eller at det dukker opp ting som er viktige og som må taes der og da. Etter intervjuene mine tolker jeg dette som en stor utfordring i barnehagehverdagen, da det skjer ofte, ifølge informantene. Öhman forteller at de voksne kan bli snakt til av andre voksne, snakke selv til andre voksne eller bli avbrutt på andre måter i leken når en voksen allerede er med i en lek (2012, s. 241). Samtlige av informantene forteller at leken kan stoppe opp når en avbryter leken, som også Öhman påpeker. Jeg forstår det slik at det er umulig å unngå forstyrrelser i leken av andre voksne, i enkelte situasjoner. Öhman sier man bør observere og reflektere om de ansatte avbryter leken. Og om de rekker å leke ferdig (2012, s. 234). Jeg ser det slik at kommunikasjon er viktig blant personalet, og skape en felles tankegang om når avbrytelse av lek kan unngås.

5.7 Kina

I intervjuene kom det frem at voksne vanligvis ikke er medlekende i leken sammen med barna. Slik jeg forstod det gikk de heller går inn i rolle som observatører og var i nærheten som et tilgjengelig støttende stillas som stod i disposisjon til barnet. De bruker ikke begrepet støttende stillas, men de beskriver at de ofte er i nærheten for å støtte. Det samme gjelder

begrepet lek. De brukte begrepet minimalt, men de beskrev leken som aktiviteter gjennom nesten hele intervjuet. Jeg tolker dette som om de kanskje ikke skiller mellom lek og andre aktiviteter på samme måte som man gjerne gjør i Norge. Hvordan en ser på lek vil ha en påvirkningskraft på hvordan lærerne tilrettelegger og forholder seg til leken.

Det ble også sagt i et intervju som Wu hadde at de ansatte ikke har tid til å observere lek, da de må hjelpe barna med oppgavene sine (Wu, 2014, s. 61). Likevel observerte jeg at de ansatte brukte observasjon i barnehagen jeg var i praksis i når jeg var i Kina. Jeg vil igjen påpeke at jeg var i praksis kun en uke. Det er heller ikke sikkert om alle barnehager i Kina er like og gjør de samme tingene. Det kom frem i intervjuet mitt i Kina at de bruker både bilder, videoer og notatblokk som metode til observasjon i barnehagen. Da tolker jeg det som at de observerer mer enn det jeg har fått med meg, da de henviser til metoder som jeg har sett minimalt, men de sier de bruker.

I motsetning til Shu Chen Wu sine observasjoner om lite frilek i barnehagen (2014, s. 59), kommer det frem i intervjuet mitt at barna får tid til frilek når det er *free play time or the area activity*, men det er uvisst hvor ofte de har det. I intervjuet forteller de kinesiske barnehagelærerne at de som regel har leker planlagt som barna må være med på, og at lærerne ønsker å tilrettelegge for det barna har lyst til. Det virker ut som de har mulighet til frilek, men at de fokuserer mer på læring. Lærerne i Kina bruker mye tilrettelegging og planlegging i barnehagehverdagen på læring. Wu skriver også at lærerne ikke hadde sett sammenheng mellom lek og læring, og det kan være med å påvirke hvordan lek prioriteres i barnehagene.

6.0 Avslutning

I denne besvarelsen har jeg arbeidet med temaet voksenrollen i lek i barnehagen. Ved å lese teori og intervjuer pedagogiske ledere om temaet skulle jeg svare på min problemstilling «*Hvorfor går personalet inn i barnas lek og hvilken rolle går de inn i?*», med underspørsmål «*hvilke utfordringer erfarer personalet at de møter på når de involverer seg i barnas lek?*». Det har vært spennende og interessant å arbeide med voksenrollen i lek. gjennom funnene fra intervjuene fremgår det at disse dyktige pedagogiske lederne har forståelse og mye kunnskap, og at de jobber bevisst med lek i barnehagen.

Gjennom funnene fra intervjuene kommer det frem at personalets viktigste grunn for å gå inn i barnas lek er behovet for støtte. En skal nærme seg barns lek med respekt, være lydhør og mest mulig på barns premisser. Dette samsvarer godt med Bruners begrep støttende stillas (Öhman, 2012, s. 52). Det kan være vanskelig å vite hvilken rolle man skal innta i leken, da behovet til barna vil endre seg i hver lekesituasjon. Observasjon kan være grunnen for vurdering om en skal gå inn i leken, eller en skal holde seg utenfor, men i nærheten. Kunnskap om lek og observasjon er viktig for å bygge på den leken og støtten de trenger.. Det er viktig med felles forståelse rundt lek, dermed bør en lage en felles plattform for hva lek er i barnehagen. Pedagogiske ledere har et ansvar for å være gode rollemodeller for voksne og barn.

Personalet erfarer utfordringer i barns lek, som f.eks. konflikter mellom barn, leken blir ødelagt og holde seg klar på at en ikke skal ta over leken til barna. En bør være sensitiv voksen og respektere leken, samtidig som det er en balanse ved å kunne fange opp situasjoner som er uønsket i en barnegruppe. En stor utfordring er voksne som forstyrrer andre voksne som er med i leken, da dette skjer ofte. Det er umulig å unngå forstyrrelser i enkelte situasjoner, da ting viktigere ting kan dukke opp. Kommunikasjon og felles forståelse er viktig blant personalet og en reflektere rundt en felles tankegang om når avbrytelser av lek kan unngås.

Det har vært spennende både se og oppleve lek i forskjellige kulturer. I Kina går som regel voksne inn i rollen som observatør og er i nærheten av leken som et tilgjengelig støttende stillas. De går inn i leken om det er behov for støtte. De er vanligvis ikke medlekende i leken og bruker mer tid på observasjon. Barn får tid til frilek, men det er usikkert hvor ofte, da de prioriterer læring fremfor lek. Kinesere ifølge Wu har ikke sett sammenheng mellom lek og læring, og det kan være med å påvirke hvordan lek prioriteres i barnehagene.

Denne prosessen har vært krevende men ikke minst lærerik. Erfaringen som jeg gjorde meg under studieoppholdet i Kina gjorde meg nysgjerrig og engasjert vedrørende temaet lek. Hvis jeg kunne jobbe videre med tematikken i en masteroppgave, ville jeg fokusert mer på Kina og sett etter muligheter vi kan lære av hverandre.

7.0 Litteraturliste

Bergersen, A. (2017). *Global forståelse*. Bergen: Fagbokforlaget.

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (Red.). (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm AS.

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I M. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s. 67). Oslo: Cappelen Damm AS.

Brinkmann, S. & Kvale, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Fennefoss, A. T. & Jansen, K. E. (2014). *Praksisfortellingen: på vei til innsikt og forståelse*. Bergen: Fagbokforlaget.

Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Jingbo, L. & Elicker, J. (2005). Teacher-child interaction in Chinese kindergartens: an observational analysis. *International Journal of Early Years Education*, 13(2), 129-143. <https://doi-org.galanga.hvl.no/10.1080/09669760500171139>

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Oslo: Abstrakt forlag.

Kunnskapsdepartementet. (2018). *Barnehagelærerrollen i et profesjonsperspektiv – et kunnskapsgrunnlag: Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/f78959abbd54b0497a8716ab2cbbb63/barnhagelarerrollen-i-et-profesjonsperspektiv.pdf>

Kvistad, K. & Søbstad, F. (2005). *Kvalitetsarbeid i barnehagen*.

Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Lillemyr, O. F. (2011). *Lek på alvor* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Løkken, G. & Søbstad, F. (2014). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Melaas, T. (2013). *Blikk for lek i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget.

Ministry of Education of the People's Republic of China. (2012). *Early Learning and Development Guidelines for Children Aged 3 to 6 Years*. Hentet fra <https://www.unicef.cn/sites/unicef.org.china/files/2018-10/2012-national-early-learning-development-guidelines.pdf>

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Innhold og oppgaver*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra <https://www.udir.no/rammeplan>

Wibeck, V. (2010). *Fokusgrupper: om fokuserade gruppeintervjuer som undersökningsmetod*. Lund: Studentlitteratur AB.

Wu, S. C. (2014). Practical and conceptual aspects of children's play in Hong Kong and German kindergartens. *Early Years: An International Research Journal of Research and Development*, 34(1), 49-66. <https://doi.org/10.1080/09575146.2013.818936>

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk forum.

8.0 Vedlegg

8.1 Praksisfortelling fra Kina

Det var lekestund på avdelingen. De ansatte hadde laget til ulike stasjoner med ulike aktivitet som tegning, puslespill, maling og byggeaktivitet med klosser. Alle stasjonene er på samme rom. For barna var det bestemt på forhånd hvilken stasjon de skulle på. Jeg setter meg ned på byggestasjonen sammen med tre barn. Vi bygde blant annet en bro, rysjebane og to trapper. Alle barna kunne litt engelsk, så vi kommuniserte med verbalt og non-verbalt språk. Det ene barnet fant frem en brus kork og de to andre fant frem hver sin vinkork. Disse brukte vi som personer i leken. Korkene fikk gå over broen, rysje ned rysjebanen og gå både opp og ned trappen. Barna var stolte over det de hadde laget, og strålte når de viste dette frem til både meg og hverandre. To av barna går sammen for å spør en ansatt om å være med i leken. Den ansatte kommer bort, står over barna på stasjonen og ser på barna leke. Etter noen sekunder går den ansatte videre, barna blir tomme i blikket og leken avsluttes.

8.2 Intervjuguide

<p>Fase 1: 02.06.2020 Rammesetting</p>	<p>Si litt om temaet for samtalen (bakgrunn, formål)</p> <p>Fastsette tid (45 minutter)</p> <p>Jeg skal skrive om voksenrolle i lek:</p> <p style="padding-left: 40px;">Forklar hva intervjuet skal brukes til og forklar taushetsplikt og anonymitet.</p> <p style="padding-left: 40px;">Spør om noe er uklart og om respondenten har noen spørsmål.</p> <p style="padding-left: 40px;">Informere om at de ikke må si navn på barn, foreldre osv.</p> <p style="padding-left: 40px;">Informere om opptak, sørg for samtykke til opptak</p> <p style="padding-left: 40px;">Start opptak</p> <p>Begynne med spørsmål om utdanning, stilling og erfaring.</p> <p>Jeg åpner dermed med et eksempel fra en observasjon jeg har fra voksenrolle i lek: få frem at jeg ikke er ute etter å «ta noen». Jeg vil at de skal føle seg trygge.</p>
<p>Fase 2: Erfaringer</p>	<p>Overgangsspørsmål</p> <p>Tidligere erfaringer ang. voksenrolle i lek</p>
<p>Fase 3: Fokuseringer</p>	<p>4. Nøkkelspørsmål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Går du noen gang inn i barns lek? <ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor/hvorfor ikke? - Når pleier du å gå inn i lek? • Hvilke intensjoner har du med å gå inni barns lek? <ul style="list-style-type: none"> - Hva ønsker du å oppnå?

	<ul style="list-style-type: none">• Hva tenker du kan være utfordrende med å gå inn i barns lek?• Har du noen gang vært usikker på hvordan du skal gå inn i barns lek? (kompetanse ang. lek, hvilken rolle)<ul style="list-style-type: none">- Hvorfor/hvorfor ikke?• Hvorfor synes du det kan være nødvendig å gå inn i barns lek?• Har du opplevd at det blir problematisk når du går ut av leken igjen?• Hva opplever du at du får til?• Hva er vanskeligere å få tak i?
Fase 4: Tilbakeblikk	5. Oppsummering Oppsummere funn Har jeg forstått deg riktig? Er det noe du vil legge til?

8.3 Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

«personalets deltakelse i barns lek»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få mer kunnskap om personalets deltakelse i barns lek.

Formål

Problemstillingen i min bachelor er:

- Når går personalet inn i barnas lek og hvilke begrunnelser har de for å gjøre det?

Underspørsmålene mine er:

- Hvilke intensjoner har personalet når dere velger å gå inn i barnas lek?
- Hva kan være utfordrende med å delta i barns lek?

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Grunnen for jeg har valgt å spørre deg er at du har god erfaring med barns lek, og det er grunn til å anta at du også har gjort deg noen refleksjoner om din eller personalets deltakelse i barnas lek.

Hva innebærer deltakelse i forskningsprosjektet?

Dersom du tillater det, ønsker jeg å bruke lydopptak under hele intervjuet. Aktiv deltagelse er nødvendig for studien og jeg skal ha intervju som metode for datainnsamling. Intervjuet vil bli brukt i min bacheloroppgave.

Tid

Jeg ønsker at du setter av 45 minutt til intervjuet, slik at vi har tid til å komme gjennom alle spørsmålene.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun jeg og min veileder til bacheloroppgaven som vil ha tilgang til opplysningene og dataene. Alt vil være anonymt. Jeg trenger ingen direkte personopplysninger, kun informasjon om utdanning, stilling og hvor mange års erfaring du har i barnehage. Deltagerne vil ikke kunne gjenkjennes i oppgaven.

Opptak av intervjuet vil bli slettet så snart det er blitt transkribert. Prosjektet skal etter planen avsluttes 15.08.2020.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil opplysninger du oppgir ikke bli brukt. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i selve lydopptaket, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg (kun fornavn og stemme),
- Å få rettet personopplysninger om deg,
- Få slettet personopplysninger om deg,
- Få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- Å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. Prosjektet er også meldt inn og godkjent av NSD (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste).

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig/veileder
Ruth Ingrid Skogland

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt informasjon om forskningsprosjektet, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)